

Mihin digin rima asetetaan?

Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen
huippuyksikkö (CoE AgeCare)

Sakari Taipale

Jyväskylän yliopisto

CENTRES OF EXCELLENCE
IN RESEARCH

Digitaalisten palveluiden ensisijaisuus (*digital by default*)

- Digitalisoidaan julkiset palvelut (Hallituksen kärkihanke)
- Hallituksen linjaus 29.4.2018 sähköisen asioinnin tavoitetilasta vuonna 2020:
 - Velvoite viranomaisille **tarjota** ensisijaisena vaihtoehtona digipalveluja ja yrityksille, yhteisöille ja elinkeinotoimintaa harjoittaville velvoite **käyttää** digipalveluja.
 - Kansalaiset asioivat ja viestivät viranomaisten kanssa ensisijaisesti digitaalisesti. **Vahva suositus, mutta ei velvoite.**

Kysymyksiä

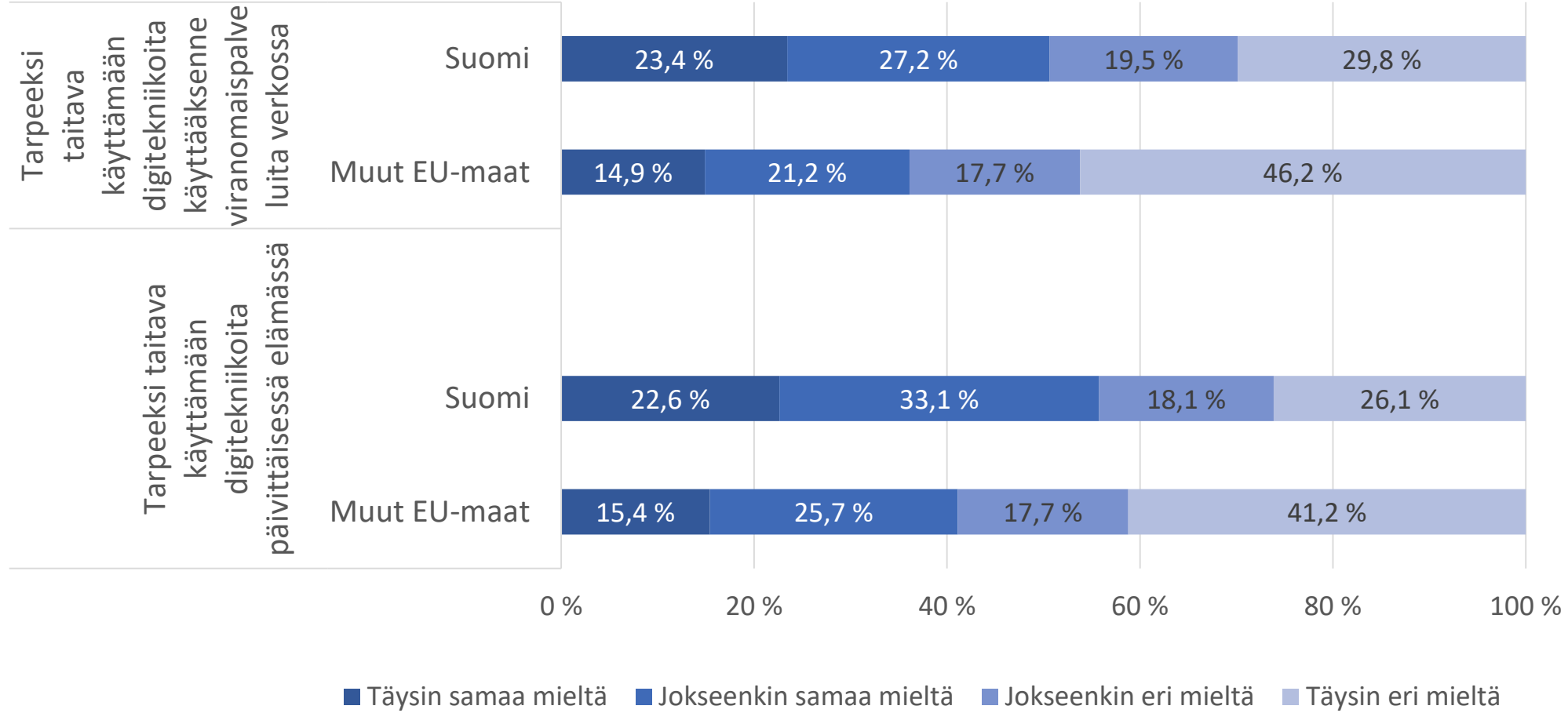
- Nouseeko digirima viranomaisasiointiin liian korkealle?
- Onnistuuko digiasiointi ikäihmisiltä? Millaiset ovat lähtökohdat?
 - Onko ”lajiin” tarvittavat välineet kunnossa?
 - Riittävätkö perustaidot lajin harrastamiseen?
 - Löytyykö riittävästi valmentajia ja taustajoukkoja?
 - Onko kiinnostusta ja motivaatiota?

Lähtökohdat
riman
ylittämiseen
kohtuulliset

Yli 65-vuotiaat suomalaiset digikäyttäjinä

- **käyttänyt internetiä** ainakin kerran edellisellä viikolla FI=66 % vs. EU28=45% (Eurostat 2016)
- omien **digitaitojen** arvioidaan riittävän paremmin **arjessa** ja **viranomaispalveluissa** kuin EU-alueella keskimäärin (EB 2017)

Aineisto: Eurobarometer 87.1. (2017)

Kuitenkin erot
suuret 65 +
vuotiaiden
kesken

	65-74 v.	75-89 v.
Ei ole koskaan käyttänyt internetiä (TK 2017)	21 %	56 %
Omassa käytössä älypuhelin (TK 2017)	48 %	15 %
Internetin käyttö: varannut ajan lääkärille (TK 2017)	26 %	9 %

Digitukea tarvitaan riman ylittämiseen

- Kolme digiavun lähdettä (Barnard et al., 2013)
 - Manuaalit, ohjeet
 - Kokeilun kautta (virheiden kautta oppiminen)
 - Digiapuhenkilö (läheisasiantuntijat, digikummit jne.)
 - Kansainväliset tutkimukset osoittavat, että **lapset ja lapsenlapset** ovat:
 - merkittävin digiavun lähde
 - tukevat digitaalisten taitojen oppimista
- (Correa et al., 2015; Courtois and Verdegem, 2016; Ito et al., 2009; Korupp and Szydlik, 2005; Neves et al., 2012; Taipale et al., 2018; Dolnicar et al. 2017).

Haasteet tuettuun riman ylittämiseen

- 1) **Yksinasuvien** yli 65 vuotiaiden
 - määrä Suomessa kasvaa.
 - suhteellinen osuus väestöstä korkeampi kuin esim. Etelä-Euroopassa. (Eurostat, 2011)
 - 2) Lisäksi **etäisyydet lapsiin ja lastenlapsiin ovat pitkät.** (Taipale et al. 2018)
 - 3) Suomessa oman kotitalouden ulkopuolelta vastikkeetonta **digiapua saa** eniten **yksihuoltajaperheet** (ei yksinasuvat ikäihmiset tai vanhemmat pariskunnat) (Oinas, Tammelin, & Taipale, 2018)
- >> Apua digiriman ylittämiseen on saatava myös perheen ulkopuolelta (esim. <http://vm.fi/auta-hanke>)

Digitukea
tarvitaan myös
luopumis-
vaiheessa

Taitavinkin digiseniori ikääntyy ja (digi)avun tarve lisääntyy

Mummulla (78) oli muutaman vuoden ajan käytössään tietokone ennen vuosi sitten tehtyä sydänleikkausta. Leikkaus ja sitä edeltäneet ja seuranneet tutkimukset, kuntoutukset ja muut toimenpiteet katkaisivat normaalin arjen kuviot. Mummu osasi parhaimmillaan jopa itse soittaa Skype-puheluita ulkomailla asuvien lastenlasten kanssa, lukea lastenlapsen blogia ja lähetti mummu muistaakseni joskus yhden sähköpostinkin minulle. Nyt hän kokee, että ei enää edes muistaisi miten esimerkiksi Skypeä käytetään.

Riman paikka

- Osallistumisen rimaa voidaan madaltaa teknologisilla ratkaisuilla, mutta tukiverkostot tärkeitä.
- Koska erot ikäihmisten välillä ovat suuret, on tärkeää että ”aloituskorkeuden” voisi päättää itse ja digirima joustaisi elämäntilanteen ja yksilöllisten tarpeiden mukaan
- Näin koska:
 - digiapua ei ole aina saatavilla, kun sitä tarvitaan.
 - yksilölliset palvelutarpeet eivät häviä digitalisoimalla, vaan yleensä lisääntyvät iän myötä.
 - äärimmäisissä tapauksissa palveluihin ei hakeuduta tai niitä ei käytetä, jos riman koetaan olevan liian korkealla ja vaihtoehtoiset palvelumallit eivät ole riittävästi esillä.

